

КНІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологічна безпека особистості

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 0301 «Соціально-політичні науки»
(шифр і назва галузі знань)
напрямок підготовки _____
(шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність 8.03010201 «Психологія»
(шифр і назва спеціальності)
спеціалізація _____
(назва спеціалізації)
інститут, факультет, відділення ІНСТИТУТ ЛЮДИНИ
(назва інституту, факультету, відділення)

2016-2017 навчальний рік

Робоча навчальна програма «Психологічна безпека особистості» для студентів спеціальності 8.03010201 «Психологія»

Укладач: Шевцова Олена Михайлівна, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології, к.психол.н.

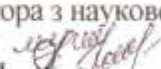
Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної психології (протокол № 6 від «16» січня 2017 року).

Завідувач кафедри загальної,
вікової та педагогічної психології,
доктор психологічних наук, професор

 (О.П. Сергєєнкова)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

Інституту людини Н. А. Клішевич

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Психологічна безпека особистості» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою загальної, вікової та педагогічної психології на основі освітньо-професійної програми підготовки студентів другого (магістерського) рівня відповідно до навчального плану для спеціальності «Психологія» денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Психологічна безпека особистості», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Психологічна безпека особистості» є складовою частиною дисциплін психологічного циклу варіативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань спеціалізованої професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема: опанування системою знань про закономірності психологічних процесів, що забезпечують безпеку особистості у життєдіяльності, розширення загальних і професійних компетентностей у галузі психології безпеки особистості та розвиток студентів як майбутніх суб'єктів фахової діяльності, як висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у різних галузях народного господарства відповідно до вітчизняних та європейських стандартів.

Мета курсу

Засвоєння магістрантами системи психологічних знань щодо змісту, функцій, механізмів, закономірностей феноменів психологічної безпеки особистості, формування вмінь і розвиток здатностей вирішувати широкий спектр професійних проблем і завдань в контексті забезпечення психологічної безпеки особистості.

Завдання курсу визначаються необхідністю поглиблення розуміння сутності психологічної безпеки в професійній діяльності сучасного психолога, набуття професійних компетентностей, які виявлять уживання у процесі забезпечення психологічної безпеки особистості у майбутній фаховій діяльності.

У результаті вивчення курсу студент повинен **знати** й **уміти**:

- узагальнювати й систематизувати накопичені сучасною психологією й суміжними науками знання про психічний і особистісний розвиток людини;
- аналізувати соціально-психологічні феномени, теорії та практики психологічної безпеки соціальних систем різного рівня, визначати їх роль в психологічному забезпеченні розвитку людини;
- орієнтуватися в різних підходах, теоріях і методах психологічного забезпечення безпеки особистості: діагностики, корекції, активізації й консультування тих аспектів розвитку, облік яких важливий для оптимізації безпеки життєдіяльності людини;
- вміння адекватно добирати та використовувати психологічно-безпечні

техніки супроводу особистості на різних етапах її розвитку;

- визначати власні ресурсні можливості в контексті забезпечення безпеки суб'єкта професійної діяльності.

У ході опанування навчальним матеріалом курсу «Психологічна безпека особистості» студенти набувають загальних і професійних *компетентностей*:

- спроможність діяти з соціальною відповідальністю та громадською свідомістю;

- розуміння значущості для власного розвитку професійного досвіду фахівців у соціономічній сфері;

- розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії;

- соціально-перцептивні компетенції;

- здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності;

- здатність до виокремлення прикладної психологічної проблеми, визначення її детермінації та шляхів розв'язання в контексті психологічної безпеки особистості;

- здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності;

- аутопсихологічну компетентність;

- спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 120 год., із них 16 год. – лекції, 16 год. – семінарські заняття, 8 год. – модульний контроль, 80 год. – самостійна робота.

Вивчення навчальної дисципліни «Психологічна безпека особистості» завершується заліком.

II. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 4	Галузь знань 0301 «Соціально-політичні науки»	Вибіркова
Модулів – 4	Шифр та назва спеціальності 8.03010201 «Психологія»	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		6-й
		Семестр
Загальна кількість годин – 120		12-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Другий (магістерський) рівень	Лекції
		16 год.
		Практичні, семінарські
		16 год.
		Самостійна робота
		80 год.
		Модульний контроль
8 год.		
Вид контролю:		
залік		

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарські	Самостійна робота	Підсумковий контроль	
Змістовний модуль I. Психологічні основи безпеки особистості									
1	М.1. Складники і механізми функціонування психологічної безпеки.			2		2		10	
2	М.1. Функції та зміст психологічної безпеки особистості. Структурно-ієрархічна модель психологічно безпечної особистості			2		2		10	2
3	М.2. Класифікація загроз і ризиків. Процес розвитку небезпеки.			2		2		10	
4	М.2. Феномен психологічного захисту особистості. Психологічна компетентність у сфері особистісної, соціальної, професійної безпеки.			2		2		10	2
	Разом	60		8		8		40	4
Змістовний модуль II. Прикладні технології психологічної безпеки особистості									
5	М.3. Технології формування спрямованості особистості на безпеку по відношенню до себе, інших людей і навколишньої дійсності.			2		2		10	
6	М.3 Соціально-психологічні практики визначення психологічної безпеки соціальних систем різного рівня.			2		2		10	2
7	М.4. Техніки формування психологічної безпеки особистості.			2		2		10	
8	М.4. Механізм соціальної оцінки бажаної поведінки й умови його функціонування.			2		2		10	2
	Разом	60		8		8		40	4
	Разом за навчальним планом	120		16		16		80	8

IV. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ОСОБИСТОСТІ

Модуль 1.

Лекція 1. Складники і механізми функціонування психологічної безпеки особистості (2 год.).

Проблемне поле та основні наукові засади психології безпеки особистості. Безпека як стан захищеності особистості, суспільства, держави. Поняття небезпеки як сукупності умов і факторів, що викликають порушення нормального функціонування розвитку людини і суспільства. Види небезпек (потенційна, уявна, спровокована, реальна). Уявлення про фізичну та психологічну небезпеки. Стабільність, стійкість, живучість жертви.

Концепція національної безпеки та її складові (політична безпека, військова безпека, економічна безпека, соціальна безпека, культурна безпека).

Основні поняття теми: безпека, захищеність, суб'єкти та об'єкти безпеки, система безпеки, методи забезпечення безпеки.

Семінарське заняття 1. Складники психологічної безпеки особистості (2 год.).

Лекція 2. Функції та зміст психологічної безпеки особистості. Структурно-ієрархічна модель психологічно безпечної особистості (2 год.).

Безпека особиста. Теорії краудінга. Психологічна безпека особистості. Суб'єктивні й об'єктивні фактори функціонування психологічної безпеки особистості.

Структура психології безпеки. Структура психологічної безпеки особистості, механізми її формування (наслідування, ідентифікація, механізм соціальної оцінки бажаної поведінки, конформність). Рівнева організація безпеки особистості. Віктимність. Захищеність від психологічного насильства.

Основні поняття теми: психологічна безпека, структура безпеки особистості, краудінг, наслідування, ідентифікація, соціально бажана поведінка, конформність, віктимність.

Семінарське заняття 2. Структурно-ієрархічна модель психологічно безпечної особистості (2 год.)

Модуль 2.

Лекція 3. Класифікація загроз і ризиків. Процес розвитку небезпеки (2 год.).

Соціальні аспекти суб'єктивної безпеки. Поняття про загрози та ризики. Соціальний захист. Соціальні гарантії. Соціальна підтримка.

Уявлення про маніпуляцію як вплив на свідомість людини проти її волі. Інформаційно-психологічна безпека особистості. Інформаційний вплив як загроза. Механізм вербального інформаційного впливу. Механізми невербального інформаційного впливу.

Процес розвитку небезпеки. Стрес. Формування механізмів адаптації до стресової ситуації.

Основні поняття теми: суб'єктивне уявлення про безпеку, соціальні аспекти суб'єктивної безпеки, соціальний захист, соціальні гарантії, соціальне забезпечення, соціальна підтримка, маніпуляція, стрес, первинні реакції на стрес.

Семінарське заняття 3. Процес розвитку небезпеки (2 год.)

Лекція 4. Феномен психологічного захисту особистості. Психологічна компетентність у сфері особистісної, соціальної, професійної безпеки (2 год.).

Поняття про психологічний захист особистості. Світогляд особистості як морально-семантичний фільтр інформаційних загроз. Високий рівень розвитку самосвідомості особистості як умова її психологічної безпеки.

Компетентність особистості у сфері психологічної безпеки. Структура психологічної компетентності у сфері особистісної безпеки. Структура психологічної компетентності у сфері соціальної безпеки. Структура психологічної компетентності у сфері професійної безпеки. Алгоритм безпечної поведінки при загрозі та в разі виникнення надзвичайної ситуації. Правила надання психологічної допомоги та підтримки особам, які перебувають під впливом психологічних загроз. Копінг-стратегії та копінг-ресурси особистості.

Основні поняття теми: адаптація, універсальні проблеми адаптації, ресурси особистості, механізми психологічного захисту, механізми подолання (копінг).

Семінарське заняття 4. Стратегії та ресурси психологічного захисту особистості (2 год.)

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II.

ПРИКЛАДНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ОСОБИСТОСТІ

Модуль 3.

Лекція 5. Технології формування спрямованості особистості на безпеку по відношенню до себе, інших людей і навколишньої дійсності (2 год.)

Спрямованість особистості на безпеку по відношенню до себе, її структура та формування. Спрямованість особистості на безпеку по відношенню до інших людей. Спрямованість особистості на безпеку по відношенню до навколишньої дійсності. Технології формування спрямованості особистості на безпеку (розвивальні тренінги, коучінг, психологічні

просвітницькі заходи, індивідуальне та групове консультування).

Прийоми та методи психологічної допомоги особистості, що перебуває у травматичному та посттравматичному психологічному стані. Допомога особам в ступорозних станах. Допомога особам, які переживають рухове збудження. Допомога при нервовому тремтінні. Психологічна допомога особам, які мають травматичний досвід.

Основні поняття теми: спрямованість особистості на безпеку, технології формування спрямованості особистості на безпеку, розвивальні тренінги, коучінг, психологічне просвітництво, консультування.

Семінарське заняття 5. Технології формування спрямованості особистості на безпеку (2 год.)

Лекція 6. Соціально-психологічні практики визначення психологічної безпеки соціальних систем різного рівня (2 год).

Поняття про психологічну безпеку соціальних систем. Класифікація соціальних систем і функціонування психологічної безпеки в залежності від рівня соціальної системи. Соціально-психологічні методики визначення психологічної безпеки соціальних систем.

Основні поняття теми: психологічна безпека соціальних систем, класифікація соціальних систем, визначення психологічної безпеки соціальних систем, соціально-психологічні методики.

Семінарське заняття 6. Практики визначення психологічної безпеки соціальних систем (2 год.)

Модуль 4.

Лекція 7. Техніки формування психологічної безпеки особистості (2год).

Тренінг особистісного розвитку як провідна технологія формування психологічної безпеки особистості. Основні вимоги до тренінгу формування психологічної безпеки особистості.

Техніка критичного мислення. Техніка критичного аналізу. Техніки самоусвідомлення, саморозуміння й самооцінювання особистості.

Основні поняття теми: тренінг, технологія, критичне мислення, самоусвідомлення, саморозуміння, самооцінювання.

Семінарське заняття 7. Тренінгова технологія формування психологічної безпеки особистості (2 год.)

Лекція 8. Механізм соціальної оцінки бажаної поведінки особистості й умови його функціонування (2 год).

Соціальний вплив на поведінку особистості. Поняття про суспільно бажану поведінку особистості. Соціальна оцінка бажаної поведінки як фактор

розвитку психологічної безпеки особистості. Механізм соціальної оцінки бажаної поведінки особистості та особливості його функціонування.

Основні поняття теми: соціальний вплив, суспільно бажана поведінка особистості, соціальна оцінка бажаної поведінки.

Семінарське заняття 8. Соціальна оцінка бажаної поведінки як фактор розвитку психологічної безпеки особистості (2год).

V. Навчально-методична карта дисципліни «Психологічна безпека особистості»

Разом: 120 год.: лекції – 16 год., семінарські заняття – 16 год., самостійна робота – 80 год.,
модульний контроль – 8 год.

Модулі	Змістовний модуль I Психологічні основи безпеки особистості		Змістовний модуль II Прикладні технології психологічної безпеки особистості	
	Модуль 1.	Модуль 2.	Модуль 3.	Модуль 4.
Теми лекцій	1. Складники і механізми функціонування психологічної безпеки особистості. 2. Функції та зміст психологічної безпеки особистості. Структурно-ієрархічна модель психологічно безпечної особистості.	3. Класифікація загроз і ризиків. Процес розвитку небезпеки. 4. Феномен психологічного захисту особистості. Психологічна компетентність у сфері особистісної, соціальної, професійної безпеки.	5. Технології формування спрямованості особистості на безпеку по відношенню до себе, інших людей і навколишньої дійсності. 6. Соціально-психологічні практики визначення психологічної безпеки соціальних систем різного рівня.	7. Техніки формування психологічної безпеки особистості. 8. Механізм соціальної оцінки бажаної поведінки особистості й умови його функціонування.
	2 бали	2 бали	2 бали	2 бали
Теми семінарських занять	1. Складники психологічної безпеки особистості. 2. Структурно-ієрархічна модель психологічно безпечної особистості.	3. Процес розвитку небезпеки. 4. Стратегії та ресурси психологічного захисту.	5. Технології формування спрямованості особистості на безпеку. 6. Практики визначення психологічної безпеки соціальних систем.	7. Тренінгова технологія формування психологічної безпеки особистості. 8. Соціальна оцінка бажаної поведінки як фактор розвитку психологічної безпеки особистості.
	22 бали	22 бали	22 бали	22 бали
Самостійна робота	15 балів	15 балів	15 балів	15 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)	Модульна контрольна робота 4 (25 балів)
Кількість балів за модуль	64 бали	64 бали	64 бали	64 бали
Загальна кількість балів	256 балів (коефіцієнт для переведення у 100-бальну шкалу = 2,56)			
Підсумковий контроль	залік			

VI. Плани семінарських занять

Змістовний модуль I

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ОСОБИСТОСТІ

Семінарське заняття 1. Складники психологічної безпеки особистості
(2 год.).

Питання для обговорення:

1. Безпека як стан захищеності особистості.
2. Психологічна безпека особистості як складний феномен.
3. Різноманіття безпеки особистості (політична безпека, військова безпека, економічна безпека, соціальна безпека, культурна безпека).
4. Поняття небезпеки. Фізична та психологічна небезпеки.
5. Види небезпек.

Рекомендована література :

Основна [1-3].

Додаткова [4-7, 11-12].

Семінарське заняття 2. Структурно-ієрархічна модель психологічно безпечної особистості. (2 год.).

Питання для обговорення:

1. Поняття про особисту безпеку.
2. Теорії краудінга.
3. Структура психологічної безпеки особистості.
4. Механізми формування психологічної безпеки особистості.
5. Поняття про віктимність.

Рекомендована література :

Основна [1-3].

Додаткова [1-7].

Семінарське заняття 3. Процес розвитку небезпеки. (2 год.)

Питання для обговорення:

1. Поняття про загрози та ризику.
2. Маніпуляція як вплив на свідомість людини проти її волі.
3. Інформаційний вплив як загроза.
4. Процес розвитку небезпеки.
5. Механізми адаптації до стресової ситуації.

Рекомендована література :

Основна [1-3].

Додаткова [1, 4-7, 11-12, 19].

Семінарське заняття 4. Стратегії та ресурси психологічного захисту особистості (2 год.)

Питання для обговорення:

1. Поняття про психологічний захист особистості.
2. Самосвідомість особистості як чинник її психологічної безпеки.
3. Психологічна компетентність у сфері особистісної безпеки.
4. Психологічна компетентність у сфері соціальної безпеки.
5. Психологічна компетентність у сфері професійної безпеки.
6. Копінг-стратегії.

Рекомендована література :

Основна [1-3].

Додаткова [4-7, 10-12, 16, 17, 20].

Змістовний модуль II

ПРИКЛАДНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ОСОБИСТОСТІ

Семінарське заняття 5. Технології формування спрямованості особистості на безпеку (2 год.)

Питання для обговорення:

1. Техніки розвитку спрямованості особистості на безпеку по відношенню до себе.
2. Техніки розвитку спрямованості особистості на безпеку по відношенню до інших людей.
3. Техніки розвитку спрямованості особистості на безпеку по відношенню до навколишньої дійсності.
4. Види технологій формування спрямованості особистості на безпеку.

Рекомендована література :

Основна [1-3].

Додаткова [5-8, 10, 12-13, 15, 18-22].

Семінарське заняття 6. Практики визначення психологічної безпеки соціальних систем (2 год.)

Питання для обговорення:

1. Психологічна безпека соціальних систем.
2. Класифікація соціальних систем.
3. Функціонування психологічної безпеки в залежності від рівня соціальної системи.
4. Методики визначення психологічної безпеки соціальних систем.

Рекомендована література :
Основна [1-3].
Додаткова [1-7, 10, 12-13, 15, 18-22].

Семінарське заняття 7. Тренінгова технологія формування психологічної безпеки особистості (2 год.).

Питання для обговорення:

1. Основні вимоги до тренінгу формування психологічної безпеки особистості.
2. Складові тренінгу формування психологічної безпеки особистості.
3. Різновиди тренінгової технології.
4. Особливості тренінгу розвитку психологічної безпеки особистості.

Рекомендована література :
Основна [1-3].
Додаткова [5-7, 10, 12, 15, 18, 21-22].

Семінарське заняття 8. Соціальна оцінка бажаної поведінки як фактор розвитку психологічної безпеки особистості (2 год.).

Питання для обговорення:

1. Поняття про суспільно бажану поведінку особистості.
2. Соціальна оцінка поведінки як фактор розвитку психологічної безпеки особистості.
3. Механізм соціальної оцінки бажаної поведінки особистості.
4. Особливості функціонування соціальної оцінки бажаної поведінки особистості.

Рекомендована література :
Основна [1-3].
Додаткова [4-7, 10-12, 16, 17, 20].

VII. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Провідними завданням для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Психологічна безпека особистості» є:

- теоретичне опрацювання отриманої інформації з певної теми;
- практичне застосування отриманих знань у підготовці до семінарських занять;
- постійне ведення термінологічного словника (кожний понятійне опрацьований модуль – 15 балів).

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання
Змістовий модуль I.			
Психологічні основи безпеки особистості			
Тема 1. Складники і механізми функціонування психологічної безпеки особистості. (10 год.)	Семінар, модульний контроль, залік	8	До семінару 1.
Тема 2. Функції та зміст психологічної безпеки особистості. Структурно-ієрархічна модель психологічно безпечної особистості (10 год.)	Семінар, модульний контроль, залік	7	До семінару 2.
Тема 3. Класифікація загроз і ризиків. Процес розвитку небезпеки (10 год.)	Семінар, модульний контроль, залік	8	До семінару 3.
Тема 4. Феномен психологічного захисту особистості. Психологічна компетентність у сфері особистісної, соціальної, професійної безпеки (10 год.)	Семінар, модульний контроль, залік	7	До семінару 4.
40 год.		30	
Змістовий модуль II.			
Прикладні технології психологічної безпеки особистості			
Тема 5. Технології формування спрямованості особистості на безпеку по відношенню до себе, інших людей і навколишньої дійсності (10 год.)	Семінар, модульний контроль, залік	8	До семінару 5.
Тема 6. Соціально-психологічні практики визначення психологічної безпеки соціальних систем різного рівня. (10 год.)	Семінар, модульний контроль, залік	7	До семінару 6.
Тема 7. Техніки формування психологічної безпеки особистості (10 год.)	Семінар, модульний контроль, залік	8	До семінару 7
Тема 8. Механізм соціальної оцінки бажаної поведінки особистості й умови його функціонування (10 год.)	Семінар, модульний контроль, залік	7	До семінару 8
40 год.		30	
<i>Разом: 80 год.</i>		<i>Разом: 60 балів</i>	

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Психологічна безпека особистості» оцінюються за системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості

підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчального плану. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення в європейську (ECTS) шкалу подано у табл.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю:

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	8
2.	Відвідування семінарських занять	8
3.	Відповіді на семінарських заняттях	80
4.	Модульні контрольні роботи (1,2,3,4)	100
5.	Самостійна робота (1,2,3,4)	60
	Загальна кількість балів	256
	Коефіцієнт для переведення у 100-бальну шкалу	2,56
7.	Залік	
	Підсумковий рейтинговий бал	100

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності в оцінки за стобальною шкалою

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих

		(грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань, що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) за джерелом інформації:

• *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні*: ілюстрація, демонстрація.

2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Матеріал курсу викладається студенту на лекційних заняттях. Готуючись до семінарських занять по додатковій літературі студент розширює своє бачення проблем, що досліджуються.

Готуючи відповіді на питання самостійної роботи студент уточнює своє розуміння матеріалу. Виконання самостійної роботи здійснюється в робочих зошитах у довільній формі.

На консультаціях студент має можливість щодо покращення своєї оцінки отриманої на семінарі (чи не отриманої в силу різних причин) в результаті співбесіди з викладачем. У випадку недостатнього розуміння тих питань, що вивчаються, студент має змогу звернутися до викладача за роз'ясненнями.

2) Методи оцінювання:

Оцінюванню підлягає робота студента на семінарських заняттях (підготовка, відповідь, активність у доповненнях, опануванні чи обговоренні-дискусії), підготовка відповідей на завдання самостійної роботи, та активність пізнавального плану при самостійному опрацюванні навчального матеріалу.

Оцінюється як володіння матеріалом, так і мисленнева активність студента, що виявляється в чітких формулюваннях думок та в постановці проблемних питань.

Особливою формою оцінювання і контролю є модульна контрольна робота.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю;
- ✓ завдання для поточного контролю знань студентів з навчальної

дисципліни «Психологічна безпека особистості».

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Застело А.О. До проблеми психологічної безпеки особистості [Текст] / А.О. Застело // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського: збірник наукових праць. Серія «Психологічні науки» / за ред. С.Д. Максименка, Н.О. Євдокимової. – Т. 2. – Вип. 8. – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2012. – С. 124–129.
2. Кара-Мурза С.Г. Маніпуляція свідомістю : навч. посіб. / С.Г. Кара-Мурза. – К. : Оріони, 2003. – 500 с.
3. Приходько І.І. Психологічна безпека особистості: феноменологія, концептуалізація, методологія досліджень [Електронний ресурс] / І. І. Приходько. – Електрон. текст. дані. – [Х.], 2010. – Режим доступу: <http://ndc.16mb.com/index.php/naukova-diialnist/79-konferentsii/91-psykholohichna-bezpeka-osobystosti-fenomenolohiia-kontseptualizatsiiametodolohiia-doslidzhen>. – Заголовок з екрану.

Додаткова література

1. Безносков С. П. Профессиональная деформация личности / С. П. Безносков. – СПб. : Речь, 2004. – 272 с.
2. Василюк Ф. Е. Психология переживания [Текст] / Ф.Е. Василюк. – М.: МГУ, 1984. – 240с.
3. Горская Г. Б. Психологические проблемы ранней профессионализации / Г. Б. Горская // Психологические проблемы самореализации личности / под ред. О. Г. Кукосяна. – Краснодар : КубГУ, 1997. – С. 45-56.
4. Заграй Л.Д. Опанування як необхідна умова створення психологічної безпеки особистості / Л.Д. Заграй // Психологічна безпека особистості в умовах суспільно-політичної нестабільності : матер. II Круглого столу 26 листопада 2015 року, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В.Стефаника», Івано-Франківськ. – Режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/SocialPsychology/ua/5556/>
5. Заграй Л.Д. Практики соціально-психологічного захисту особистості в умовах ризиків і небезпек/ Л.Д. Заграй // Психологічна безпека особистості в умовах суспільно-політичної нестабільності : матер. Круглого столу 2014 року, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В.Стефаника», Івано-Франківськ. – Режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/SocialPsychology/ua/5556/>
6. Нартова-Бочавер С. К. «Coping behavior» в системі понять психології особистості / С.К. Нартова-Бочавер // Психологический журнал. – 1997. – Т. 18, № 5. – С. 20-30.
7. Психологическая безопасность : учеб. пособ. // Соломин В. П., Шатровой О. В., Михайлов Л. А., Маликова Т. В. – М. : Дрофа; 2008. – 288 с.

8. Реан А. А. Психология изучения личности : учеб. пособие / А. А. Реан. – СПб. : Изд-во Михайлова В.А., 1999. – 288 с.
9. Романова Е. С. 99 популярных профессий. Психологический анализ и профессиограммы / Е. С. Романова. – 2-е изд. – СПб. : Питер, 2008. – 464 с.
10. Ситников А. П. Акмеологический тренинг: Теория. Методика. Психотехнологии : монография / А. П. Ситников. – М. : Технологическая школа бизнеса, 1996. – 428 с.
11. Слободчиков В. И. Основы психологической антропологии. Психология развития человека: Развитие субъективной реальности в онтогенезе: учеб. пособ. / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. – М.: Школьная пресса, 2000. – 416 с.
12. Совладающий интеллект: человек в сложной жизненной ситуации / А.В. Либина. – М. : Эксмо, 2008. – 400 с..
13. Татенко В. А. Психология в субъектном измерении / В. А. Татенко. – К. : Вид. центр “Просвіта”, 1996. – 404 с.
14. Толубко В.Б. Інформаційна боротьба (концептуальні, теоретичні, технологічні аспекти) : монографія / В.Б. Толубко. – К.: НАОУ, 2003. – 315 с.
15. Тренинг профессиональной идентичности / авт.-сост. Л. Б. Шнейдер. – М. : Изд-во МПСИ; Воронеж : МОДЭК, 2003. – 208 с.
16. Цукерман Г. А. Психология саморазвития / Г. А. Цукерман, Б. М. Мастеров. – М. : Интерпракс, 1995. – 288 с.
17. Чеснокова И. И. Самосознание, саморегуляция, самодетерминация личности / И. И. Чеснокова // Проблемы психологии личности. – М. : Наука, 1982. – С. 121-126.
18. Шевцова О. М. Психологічний супровід професійно-особистісного розвитку вчителя в умовах інноваційної діяльності : наук.-метод. посіб. / О. М. Шевцова. – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 128 с.
19. Шевцова О.М. Професійна Я-концепція фахівця: теоретичний аналіз проблеми категоріального визначення / О. М. Шевцова // Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць / Ун-т менедж. освіти АПН України, Асоц. безперерв. освіти дорослих ; редкол. : О.Л.Ануфрієва та ін. – К., 2005 – Вип. 12 / голов. ред. В.В.Олійник. – К. : Геопринт, 2009. – С. 310-316.
20. Шевцова О.М. Психологічна характеристика рівнів розвитку професійної Я-концепції фахівця / О. М. Шевцова // Матеріали Міжнародного науково-практичного конгресу педагогів та психологів «Be smart!», 17-18 лютого 2015, м. Женева (Швейцарія) – Т. 2. – С. 197-202.
21. Шевцова О.М. Розвиток професійної Я-концепції вчителів, які працюють в інноваційних освітніх закладах, засобами психологічного тренінгу / О.М.Шевцова // Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць / Ун-т менедж. освіти АПН України, Асоц. безперерв. освіти дорослих ; редкол. : О.Л.Ануфрієва та ін. – К., 2005 – Вип. 11 / голов. ред. В.В.Олійник. – К. : Геопринт, 2009. – Ч. 2. – С. 334-342.
22. Шнейдер Л. Б. Профессиональная идентичность: теория, эксперимент, тренинг: учеб. пособ. / Л. Б. Шнейдер. – М. : МССИ; Воронеж : НПО «МОДЭК», 2004. – 600 с.